

مجلس شورای عالی
دیوان محاسبات کشور

اصول استقلال دیوان محاسبات کشور

استاندارد ۲۱۰۰

فهرست

کلیات.....	۲
اصل یک وجود مبنای مناسب و موثر در احکام، قوانین و مقررات در خصوص وجود استقلال دیوان محاسبات کشور...	۲
اصل دو استقلال رئیس، دادستان و کارکنان دیوان محاسبات کشور، شامل امنیت شغلی و مصونیت قانونی به هنگام انجام وظایف قانونی خود.....	۲
اصل سه برخورداری از صلاحیت لازم و اختیار کامل در انجام وظایف.....	۳
اصل چهار دسترسی نامحدود به اطلاعات.....	۵
اصل پنج حق و الزام به گزارش یافته‌های حسابرسی و رسیدگی.....	۵
اصل شش..... آزادی در تعیین محتوا و زمان ارائه گزارش یافته‌های ناشی از فرآیند حسابرسی و رسیدگی و همچنین انتشار و توزیع آن بر اساس قوانین، مقررات و رویه‌های موجود.....	۵
اصل هفت وجود ساز و کاری موثر برای پیگیری پیشنهادهای دیوان محاسبات کشور.....	۶
اصل هشت استقلال اداری، مالی و مدیریتی و دسترسی به منابع مناسب مادی و مالی.....	۷

کلیات

با توجه به مفاد استاندارد اصول کلی حسابرسی، اصول مندرج در ذیل به عنوان اصول اساسی تبیین کننده استقلال دیوان محاسبات کشور بیان می‌شود.

اصل یک وجود مبنای مناسب و موثر در احکام، قوانین و مقررات در خصوص وجود استقلال دیوان محاسبات کشور

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران وجود دیوان محاسبات کشور تصریح شده است و در قانون دیوان محاسبات کشور بر استقلال دیوان در کلیه امور مالی و اداری تاکید گردیده است. همچنین تاکید شده است که رئیس دیوان محاسبات کشور و کارکنان آن باید با کمال دقت و شجاعت و بدون هراس از عکس‌العمل‌های احتمالی، بر فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی نظارت کند.

اصل دو استقلال رئیس، دادستان و کارکنان دیوان محاسبات کشور، شامل امنیت شغلی و مصونیت قانونی به هنگام انجام وظایف قانونی خود

۱- در قانون دیوان محاسبات کشور و قانون آیین‌نامه استخدامی آن، شرایط انتصاب، انتصاب مجدد و برکناری رئیس، دادستان و مستشاران دیوان محاسبات کشور و همچنین استخدام، انتصاب و برکناری، کارکنان مشخص شده است.

۲- در قوانین موضوعه، شرایط انتصاب، انتصاب مجدد و تغییر رئیس دیوان محاسبات کشور، دادستان و کارکنان آن از فرآیندی تبعیت می‌نماید که مستقل از نفوذ و تاثیر دستگاه‌های اجرایی است.

۳- انتصاب رئیس دیوان محاسبات کشور، دادستان و اعضای هیات‌های مستشاری، بر اساس قانون دیوان محاسبات کشور برای یک دوره زمانی معین و به حد کافی طولانی که معادل

یک دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی است، صورت می‌گیرد. انتصاب کارکنان دیوان محاسبات کشور، بر اساس قانون آیین‌نامه استخدامی، انجام می‌پذیرد.

اصل سه بر خورداری از صلاحیت لازم و اختیار کامل در انجام وظایف

۱- در اجرای این اصل و قوانین موضوعه، دیوان محاسبات کشور صلاحیت لازم و اختیار کامل در

انجام وظایف زیر را دارد:

- ❖ حسابرسی یا رسیدگی کلیه حسابهای درآمد و هزینه و سایر دریافتها و پرداختها و نیز صورتهای مالی دستگاهها از نظر مطابقت با قوانین و مقررات مالی و سایر قوانین مربوط و ضوابط لازم الاجراء
- ❖ بررسی وقوع عملیات مالی در دستگاهها به منظور اطمینان از حصول و ارسال صحیح و به موقع درآمد و یا انجام هزینه و سایر دریافتها و پرداختها
- ❖ رسیدگی به موجودی حساب اموال و دارائیهای دستگاهها
- ❖ بررسی جهت اطمینان از برقراری روشها و دستورالعملهای مناسب مالی و کاربرد موثر آنها در جهت نیل به اهداف دستگاههای مورد رسیدگی
- ❖ اعلام نظر در خصوص لزوم وجود مرجع کنترل کننده داخلی و یا عدم کفایت مرجع کنترل کننده موجود در دستگاههای مورد رسیدگی با توجه به گزارشهای حسابرسی‌ها و رسیدگی‌های انجام شده جهت حفظ حقوق بیت المال
- ❖ رسیدگی به حساب کسری ابواب جمعی و تخلفات مالی و هر گونه اختلاف حساب مامورین ذیربط دولتی در اجرای قوانین و مقررات به ترتیب مقرر در این قانون
- ❖ رسیدگی به علل عدم ارائه صورتهای مالی، حساب درآمد و هزینه، دفاتر قانونی و صورت حساب کسری و یا اسناد و مدارک در موعد مقرر به دیوان محاسبات کشور
- ❖ حسابرسی و رسیدگی به تعهد زائد بر اعتبار و یا عدم رعایت قوانین و مقررات مالی
- ❖ حسابرسی و رسیدگی به عدم واریز بموقع درآمد و سایرمنابع تامین اعتبار منظور در بودجه عمومی به حساب مربوط و همچنین عدم واریز وجوهی که به عنوان سپرده یا وجه الضمان و یا وثیقه و یا نظائر آنها دریافت می‌گردد.
- ❖ حسابرسی و رسیدگی به موارد عدم پرداخت بموقع تعهدات دولت که موجب ضرر و زیان به بیت المال می‌گردد.
- ❖ رسیدگی به سوء استفاده و غفلت و تسامح در حفظ اموال و اسناد و وجوه دولتی و یا هر خرج یا تصمیم نادرست که باعث اتلاف یا تضییع بیت المال بشود.
- ❖ رسیدگی و صدور رأی نسبت به گزارشهای حسابرسی و گواهی حسابهای صادره توسط دیوان محاسبات کشور

- ❖ رسیدگی به پرونده های کسری ابواب جمعی مسئولین مربوط
- ❖ حسابرسی و رسیدگی به ایجاد موانع و محظورات غیرقابل توجیه از ناحیه مسئولین ذی ربط دستگاهها در قبال ممیزین و یا حسابرسها و سایر کارشناسان دیوان محاسبات کشور در جهت انجام وظایف آنان
- ❖ رسیدگی به پرداخت و دریافتهایی که خلاف قوانین موجود به دستور کتبی مقامات مسئول صورت گیرد.
- ❖ تأیید و یا صدور رأی نسبت به گزارشهای حسابرسان داخلی و خارجی شرکتها و مؤسسات و سازمانهای مربوط
- ❖ تحقیق و تفحص در تمامی امور مالی کشور برای انجام وظایف
- ❖ رسیدگی و اظهارنظر در مورد موضوعاتی - علاوه بر موارد مذکور - مرتبط با وظایف دیوان محاسبات که از طرف مجلس شورای اسلامی ارجاع می شود.

۲- دیوان محاسبات کشور در خصوص موارد زیر به صورت مستقل عمل می نماید:

- ❖ انتخاب موضوعهای حسابرسی
- ❖ طرح ریزی، برنامه ریزی، اجرا، گزارشگری و پیگیری یافته های حسابرسی
- ❖ سازماندهی و مدیریت دیوان محاسبات کشور
- ❖ اعمال محکومیت های مذکور در قانون دیوان محاسبات کشور

۳- دیوان محاسبات کشور در اداره دستگاههای اجرایی دخالت نمی نماید و به گونه ای نیز عمل خواهد نمود که مبین این موضوع باشد.

۴- دیوان محاسبات کشور به منظور تضمین بی طرفی کلیه اشخاص عهده دار وظایف حسابرسی و رسیدگی و اطمینان ذی نفعان از آن، سازوکار لازم را برای کسب اطمینان از نبود هر گونه رابطه این اشخاص با دستگاههای اجرایی که ممکن است موجب سوگیری در انجام وظایف شود، ایجاد می نماید.

۵- هر چند دیوان محاسبات کشور برای انجام وظایف خود می تواند در تمامی امور مالی کشور تحقیق و تفحص نماید و بر اساس قوانین و مقررات موضوعه حسابرسی و رسیدگی نماید، تشریک مساعی لازم با دستگاههای اجرایی به عمل خواهد آورد.

اصل چهار

دسترسی نامحدود به اطلاعات

دیوان محاسبات کشور در تمامی موارد مستقیماً مکاتبه برقرار می‌نماید و تمام مقامات جمهوری اسلامی ایران و قوای سه گانه و سازمانها و ادارات تابعه و کلیه اشخاص و سازمانهایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می نمایند مکلف به پاسخگوئی مستقیم می باشند حتی در مواردی که از قانون محاسبات عمومی مستثنی شده باشند..

اصل پنج

حق و الزام به گزارش یافته‌های حسابرسی و رسیدگی

دیوان محاسبات کشور بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور پاسداری از بیت‌المال، گزارش تفریح بودجه سالانه را به انضمام نظرات خود به مجلس شورای اسلامی ارائه می‌نماید. این گزارش باید در اختیار عموم قرار گیرد. علاوه بر این، در مواردی که موضوعاتی از طرف مجلس شورای اسلامی به دیوان محاسبات کشور ارجاع می‌شود، یافته‌های حسابرسی و رسیدگی در قالب گزارش ارائه می شود.

اصل شش

آزادی در تعیین محتوا و زمان ارائه گزارش یافته‌های ناشی از فرآیند حسابرسی و

رسیدگی و همچنین انتشار و توزیع آن بر اساس قوانین، مقررات و رویه‌های موجود

۱- دیوان محاسبات کشور از آزادی لازم برای تعیین محتوای مطالب مندرج در گزارش‌های حسابرسی و رسیدگی برخوردار است.

۲- دیوان محاسبات کشور از آزادی لازم برای بیان مشاهدات و پیشنهادهای خود در گزارش‌های حسابرسی و یا رسیدگی برخوردار بوده و حسب صلاحدید به نظرات دستگاه مورد رسیدگی توجه می‌نماید.

۳- دیوان محاسبات کشور در اجرای قوانین موضوعه، گزارش تفریح بودجه را به انضمام نظرات خود و بر اساس تقسیمات بودجه‌ای تهیه می‌نماید. سایر گزارش‌هایی که موضوع آن

توسط مجلس شورای اسلامی یا سایر مراجع ذیصلاح مشخص شده است، به گونه‌ای تهیه خواهد شد که بتواند ابعاد مورد نظر از حسابرسی و رسیدگی را شامل شود.

۴- دیوان محاسبات کشور گزارش تفریغ بودجه سالانه را حداکثر تا پایان دی ماه سال بعد به مجلس شورای اسلامی ارائه می‌نماید و در مورد گزارش سایر موضوعات با توجه به زمان مورد نیاز برای رسیدگی و یا حسابرسی موضوع و همچنین ملاحظات زمانی مقرر، تصمیم‌گیری می‌نماید.

۵- دیوان محاسبات کشور در مواردی که درخواستی خاص از سوی مجلس شورای اسلامی شامل کمیسیون‌های آن، دولت و سایر مراجع ذیصلاح برای حسابرسی و یا رسیدگی داشته باشد، می‌تواند محتوای گزارشهای حسابرسی را متناسب با موضوعات مورد حسابرسی و رسیدگی تعیین نماید.

۶- دیوان محاسبات کشور بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، گزارش تفریغ بودجه را در اختیار مجلس شورای اسلامی گذاشته و گزارش به عموم ارائه می‌شود. در خصوص سایر موضوعات ارجاعی به دیوان محاسبات کشور، انتشار و توزیع گزارش توسط مرجع درخواست کننده گزارش صورت خواهد گرفت.

اصل هفت

وجود ساز و کاری موثر برای پیگیری پیشنهادهای دیوان محاسبات کشور

۱- دیوان محاسبات کشور به منظور پیگیری و ملاحظه و انجام اقدامات اصلاحی، گزارش‌های خود را به مجلس شورای اسلامی شامل کمیسیون‌های ذی‌ربط و در صورت صلاحدید دولت و دستگاههای اجرایی ارائه می‌نماید.

۲- دیوان محاسبات کشور به منظور اطمینان از اینکه دستگاههای مورد رسیدگی به نحو مناسب موارد مندرج در گزارشهای حسابرسی و رسیدگی را مد نظر قرار داده‌اند، سامانه داخلی پیگیری موارد مندرج در گزارش‌های حسابرسی و رسیدگی را ایجاد می‌نماید.

۳- بخشی از خروجی این سامانه، گزارش چگونگی برخورد با متخلفین و پیگیری موارد تخلف می‌باشد که در اجرای قانون به رییس مجلس شورای اسلامی گزارش می‌شود.

اصل هشت

استقلال اداری، مالی و مدیریتی و دسترسی به منابع مناسب مادی و مالی

۱- دیوان محاسبات کشور در امور مالی و اداری استقلال داشته و به منظور حفظ استقلال مالی، قوه مجریه نبایستی در پیشنهاد و تخصیص بودجه دیوان محاسبات کشور دخالت و یا کنترلی داشته باشد.

۲- مسئولیت حصول اطمینان از دسترسی دیوان محاسبات کشور به منابع و اعتبارات لازم با مجلس شورای اسلامی و یا کمیسیون بودجه و محاسبات می‌باشد.

۳- دیوان محاسبات کشور می‌تواند در مواردی که اعتبار مورد نیاز برای انجام وظایف و مسئولیت‌های مقرر تامین نشده باشد، درخواست متمم بودجه نماید.